

6 Novæ Additiones ad D. Covarruvias.

defectu pecuniæ dotalis, nec quod sit solitus negotiari ut expressim adnotat Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quest. 39. n. 12. Barbosa collect. cap. Salubriter, num. 5. de usur. Molin. de just. & jur. disp. 321. n. 12. Villalob. in Sum. part. 2. tract. 22. diff. 12. num. 1. Trullench. in Decal. lib. 7. c. 19. dub. 14. num. 6. Lessi. de justit. & jur. lib. 2. cap. 20. dub. 16. num. 142. Leotard. egregiè probans de usur. q. 28. num. 70. cum seqq. ubi de usuris dotalibus agit. Sed aliud placet D. Covarr. Vide inf. num. 39.

Ibi: Ego sanè non inficior.

Objicit D. Præses, quod si maritus statim dotem reciperet, onera matrimonii sustinere teneretur ex ipsa, unde videretur nullum sentire gravamen, quia dum de proprio patrimonio sumptus facit, dotem servat illibatam: quæ etiam considerat Sigism. Scacc. de commerc. §. 1. gloss. 7. ampliat. 8. num. 176. atque ita fructus pignoris ultra sortem lucrari nequibit, nisi aliunde jacturam patiarum damni emergentis, vel lucri cessantis. Pro cuius solutione consulatur

34 Leotard. num. 72. & Molina ubi proximè. Ex quibus dicendum, quod cum maritus non astringatur ad onera matrimonii ante dotem traditam, licitè exigit compensationem pro gravamine, quod anticipatè in se suscipit, quod posset evitare differens nuptias in tempus solutæ dotis; & cum fructus hac ratione percipiat, nullum adest usuræ vestigium, quæ non committitur, nisi quando causâ mutui principaliter quidquam extra sortem lucratur creditor, ut ex definitione jam tradita deprehenditur.

35 Quod ita verum est, ut procedat etiam in usuris dotis, quas maritus exigere valet post moram promissoris ratione onerum matrimonii, quæ supportat, etsi nec aliud damnum emergens, aut lucrum cessans probetur, ut pluribus laudatis, adversus Scacciam probat Leotard. d. q. 28. ex n. 69.

Verf. Quamobrem verius.

36 Interpretationem præmissam sup. num. 34. non probat D. Covarr. docens, maritum non lucraturum fructus pignoris ex eo solum quod onera matrimonii supportet; sed desiderari, ut ob pecuniæ dotalis carentiam aut damnum aliud senserit, aut lucrum non perceperit, quod posset capere. Quam sententiam, aliquos referens, magis communem dixit Villalob. ubi proximè (quod inficiamur.) Sed nimis restringitur Pontificis decretum, in quo nulla fit mentio interesse lucri cessantis, aut damni emergentis, sed onerum matrimonii. Vide Molin. disp. 321. n. 3.

Verf. Hinc primò apparet.

37 Quamquam specialis obligatio in parentibus refideat ad contribuendum pro oneribus matrimonii, donec exsolvant dotem, quia filias alere tenentur, Leotard. d. q. 28. n. 45. ratio tamen dicti capituli Salubriter, æquè convenit cuilibet extraneo dotis promissori, quem Pontifex mente comprehendit tamen verba ad socerum retulerit, eo quod regulariter parentes filiabus dotem præstare solent. Ita tenent Molin. disput. 321. n. 10. Barbosa in collect. d. cap. Salubriter, num. 4. Leo-

tard. num. 45. & 46. Lessi. ubi sup. Trullench. d. dub. 14. num. 6. Hermosil. cum aliis in l. 10. gloss. 4. n. 151. tit. 1. p. 5. Sed aliud sentire D. Covarr. constat ex traditis per ipsum infra, hoc n. 3. verf. Ceterum plura alia, quem refert, ac refutat Mol. n. 5.

38 Sed ut mens nostri Præsidis pateat, de qua posset merito dubitari, perpensis quæ docet sub verf. Quamobrem, verf. Hinc primò apparet, & verf. Ceterum plura alia, ita dictum caput Salubriter, interpretatur, ut si socer dotem promiserit, genero liceat lucrari fructus pignoris ex eo duntaxat, quod sustinet onera matrimonii, ex rationibus quas ex Fortunio D. Covarr. deduxit. At si extraneus ad dotem tradendam se astringerit, maritus ut fructus pignoris non imputet in sortem, opus est non solum quod onera matrimonii supportet, sed etiam ut aliàs senserit detrimentum lucri cessantis, aut damni emergentis, quia dotali carebat pecuniâ. Pro qua distinctione observare oportet verba D. Præsidis, verf. Ceterum, ubi amplectitur Fortunii sententiam aiens: Et profectò mihi quantum ad generum, & socerum maxime placet.

Verf. Secundo constat.

Juxta opinionem, quæ verior videtur, traditam sup. n. 34. speciale est favore dotis, ac status conjugalis ut maritus absque aliqua conventionem lucraretur fructus pignoris intuitu onerum matrimonii intra tempus ad solutionem dotis præfinitum: quod aliis creditoribus regulariter prohibetur, de quo fuit Molin. d. disp. 321. à num. 3. & ita est tenendum cum plerisque, licet idem Molina n. 8. & 9. nitatur probare, nihil speciale dotis favore, constituit in d. cap. Salubriter, cui accedit Lessi. sup. n. 141. adversus quos disputare non vacat.

Verf. Tertio probatur ex his.

D. Covarr. juxta propriam opinionem, quam expressit sub verf. Quamobrem, resolvit marito non cedere fructus pignoris, qui exceperint interesse lucri cessantis, & damni emergentis. Ceterum admittit contrariâ, quam tradidimus sup. num. 34. triplex reperitur sententia. Prima habet, maritum quotquot fructus perceperit, indistinctè lucrari. Secunda, eos fructus illi duntaxat quæri, qui ad sumptus matrimonii sunt necessarii, reliquos domino fundi, debitori restituendos. Tertia distinguit inter modicum excessum, & immodicum, in hoc fiat restitutio, ac cesset in illo, ut videre est apud Hermosil. d. gloss. 4. num. 152. ubi quamplures congerit, Ant. Gom. in l. 50. Taur. num. 30. Leotard. d. q. 28. num. 63. cum seqq. Castill. controuv. lib. 3. cap. 23. à num. 19. Trullench. in Decal. lib. 7. cap. 19. dub. 14. num. 6. Villalob. Sum. tom. 2. tract. 22. diff. 12. num. 2. Trentacing. sup. d. lib. 3. tit. de pignori. resol. 2. n. 13. verf. Tertio habet locum, Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 15. à num. 3. Trentacing. variar. lib. 3. tit. de jur. dot. resol. 6. num. 1. verf. Secundo infertur. D. Covarr. inf. n. 4.

In quo opinionum consuetu adnotare placet, summa æquitate niti, ac juri consonare, ne maritus cogatur fructus restituere, qui deductis sumptibus matrimonii supersunt, si modicus sit excessus. Tum quia se exposuit periculo sterilitatis, & sustinendi ex proprio patrimonio onera conjugii: tum quoniam curam, & culturam adhibuit,

Varias Resolut. Lib. III. Cap. I. 7

adhuc, propter quam aliàs solent fructus concedi percipienti, §. Si quis à non domino, Inst. de rer. division. & in hoc conveniunt Interpretes, qui primam & tertiam amplectuntur sententiam. Quando autem excessus reputetur modicus, à iudicis pendet arbitrio Menoch. de arbitrar. cas. 145. n. 4.

43 Ubi verò quantitas exigua non est, quam maritus retinet ex fructibus præter sumptus matrimonii, ita videtur distinguendum. Aut excessus provenit ex qualitate & natura fundi, aut per accidens insolito eventum, seu singulari industria mariti. Illo casu locus erit restitutioni lucri: hoc denegabitur. Quæ distinctio ut enucleetur, scire oportet in hoc iudicio inspiciendum esse non quot fructus perceperit, sed quot in singulos annos fundus reddere soleat: unde si fundus mille aureos quotannis in fructibus regulariter reddat, & totidem, paulò plus, minusve ad onera matrimonii opus sint, nil maritus restituere compelletur, etsi propter insolitam ubertatem, aut exorbitans pretium fructuum maritus ultra sumptus matrimonii ingentem summam superlucratum sit. Ratio est, quia incrementum accidentale tribui debet culturæ, industriæ, ac felicitati colentis, non fundi qualitati: nec cum in pignus fuit traditus, aliquis excessus considerari potuit. Et quemadmodum si casus sterilitatis contingeret, aut pretium commune decreveret, maritus detrimentum experiretur, nec regressum haberet adversus dotis promissorem ad onera conjugalia supportanda: ita & commodum fertilitatis, & augmenti reportare debet, ex naturali ratione legis Secundum naturam 10. de reg. jur.

44 Sed si ex fundi oppignorati fructibus regulariter quotannis quingenti supra mille aurei percipiuntur, atque ad onera matrimonii mille sufficiunt, tunc quidem excessus penes maritum existens veniet restituendus, quoniam nulla ratione retinere valet, quod supra sumptus matrimonii percepit non ex prospera fortuna, aut singulari industria, sed ex qualitate pignoris, & amplitudine, nullatenus jure permitte, ac voluntate domini refragante, qui credibile non est, quod vellet adeo excessivam quantitatem ultra sumptus matrimonii condonare, argumento legis Cum de indebito 25. de probat. Leotard. de usur. q. 28. num. 67. Nec lucrum istud marito cedet propter periculum, cui se exponit, sterilitatis, sicut nuper assertum est in præcedenti casu; sed ibi datur paritas inter augmentum, ac diminutionem fructuum, cum utrumque ex accidenti & raro contingat, ideo admittitur compensatio: hic excessus, ac commodum est quasi certum, ac regulare ex qualitate fundi; incommodum verò tantæ sterilitatis, ut fructus ad onera matrimonii non sufficiant, insolitum; unde ob istius detrimenti periculum remotum, non est marito remittendus excessus fructuum perceptorum, quos fundus ferè semper naturaliter producere solet His conciliantur sententiæ de quibus sup. num. 41.

45 Rogabis, utrum gener qui pignus frugiferum accepit, possit exigere præter fructus pignoris interesse lucri cessantis, aut damni emergentis? Affirmant Molin. de just. & jur. disp. 321. n. 12. Lessi. eod. tract. lib. 2. cap. 20. num. 141. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 42. num. 9. Quod ita accipi oportet, ut maritus non capiat in solidum & fructus pignoris, & interesse; sed quoad excessum, v. g. si maritus ex industria lucraturus

esset pecuniâ dotali quingenta, ex fructibus quingentis perciperet, ad centum agere poterit. Hoc si ab initio de interesse convenerit solvendo, aut ex mora debitoris, sicut in quovis creditore contingit.

Verf. Quarto hinc poterit.

46 Marito licet de certa quantitate annua præstanda pacisci, donec dos promissa exsolvatur. Ant. Gom. in l. 50. Taur. n. 30. Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. num. 6. Leotard. sup. q. 28. num. 41. Fachin. controuv. lib. 2. cap. 32. verf. Ad quartum, Cancr. variar. part. 3. cap. 7. num. 58. Cujac. lib. 35. Paulâ ad edit. in l. 12. §. 1. de pact. dotal. Villalob. Sum. part. 2. tract. 22. diff. 12. n. 4. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 19. dub. 14. num. 9. Lessi. ubi sup. num. 142. Molin. num. 17. & alii per plures apud Barbof. in collect. d. cap. Salubriter, n. 3. & Hermosil. in l. 10. gloss. 4. num. 150. tit. 1. p. 5. Trentacing. var. lib. 3. resol. 6. n. 1. tit. de jur. dot.

47 Illud quæstionis est, an hujusmodi quantitas licitè exigi queat, quatenus excedit onera matrimonii? Affirmativam sustinent haud pauci, ut Avendañ. de censib. cap. 10. num. 9. 10. Felician. eod. tract. lib. 2. cap. 5. num. 20. Fontanel. de pact. nupt. claus. 8. gloss. 2. part. 2. n. 5. Valasc. consult. 8. num. 3. Contrarium fusè probat Leotard. d. q. 28. ex n. 62. resolvens quantitatem commensurandam esse sumptibus matrimonii, ita ut non excedat id quod verosimiliter juxta conjugum qualitatem maritus ad onera matrimonii sit expensurus. Trentacing. ubi proximè, verf. Secunda conclusio circa.

48 Quam sententiam idem Leotardus n. 66. limitat si modicus reperitur excessus, Præterea debet limitari in marito industrio, ac solito negotiari, qui convenire poterit de quantitate, quæ correspondeat præter onera matrimonii interesse lucri cessantis, secundum tradita sup. num. 45. Observandum est, quod si justa quantitas deducatur in pactum pro oneribus matrimonii annuatim solvenda, non tenebitur maritus ad restitutionem, etsi minus impenderit; quia hoc lucrum provenire potest ex parsimonia, & aliis accidentibus, quibus sumptus matrimonii augetur, aut minui solent; & si fortè plus aliquid ultra quantitatem conventam expenderet, hanc jacturam sentire, quam promissor dotis refarcire minime cogeretur: atque ita commodum cum incommodo compensatur, ut retentio ejus, quod superest, permittatur, & liceat, ex regula legis Secundum naturam 10. de reg. jur.

Verf. Quintò eodem jure constat.

49 Marito permittitur aut fructus pignoris lucrari, aut de certa quantitate quotannis solvenda pacisci quandiu dos promissa non tradatur, quamquam tempus concedat ad solutionem. Barbosa d. collect. num. 11. Viv. decis. 424. num. 11. ubi alii, Trullench. sup. d. cap. 19. dub. 14. num. 7. latè Cancr. d. cap. 7. à num. 58. Pacian. disceptat. cap. 143. num. 13. Hermosil. ex multis d. gloss. 4. n. 206. & ita tenendum, etsi non pauci dissentiant, ut videre est apud Molin. d. disp. 321. num. 14. 15. Lessi. sup. cap. 20. num. 142. Trentacing. variar. lib. 3. tit. de pignori. resol. 2. num. 13. verf. quarto, & d. resol. 6. num. verf. Hac quæstio, ubi limitat si ex intervallo pecuniæ promissio fiat.